

Στέφανος Παρασκευόπουλος
Κωνσταντίνος Κορφιάτης

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Θεωρίες και μέθοδοι

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΙΔΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Ι: ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ 11

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 13

Ανθρώπινη ιστορία και περιβάλλον: Μια ιστορία καταστροφών; ...	14
Υπερπληθυσμός	18
Επάρκεια τροφικών διαθέσιμων και αγροτική παραγωγή	19
Πόσιμο νερό	19
Εξάντληση ενεργειακών πόρων	20
Ατμοσφαιρική ρύπανση και κλιματική αλλαγή	21
Μείωση της βιοποικιλότητας	22
Υποβάθμιση παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων ...	23
Διαχείριση αποβλήτων	23
Η οικολογική κρίση ως κοινωνικό φαινόμενο	24
Πρόβλημα για ποιόν;	26
Περί ηθικής	27
Ο ρόλος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	28

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑ 31

Το κοινωνικό πλαίσιο στη διαδικασία μάθησης	31
Περιβαλλοντική αγωγή ή εκπαίδευση;	32
Η αλλαγή συμπεριφοράς	33
Εκπαιδευτικές θεωρίες	34
Τα στάδια της νοητικής ανάπτυξης	35
Κριτική στη θεωρία του Piaget	36
Η θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης του L. Vygotsky	38
Ζώνη κεντρικής ή επικείμενης ανάπτυξης	38
Μέθοδος "Σκαλωσιάς" (Wood, Bruner & Ross, 1976)	39
Κοινωνική θεωρία μάθησης	39
Κονστрукτιβισμός (Εποικοδομητισμός)	40
Ο Bruner και ο εποικοδομητισμός	41
Ο Piaget και ο εποικοδομητισμός	42
Ένα μοντέλο για τη διαδικασία διδασκαλίας μάθησης	42
Μοντερνισμός και μεταμοντερνισμός	45
Μεταμοντερνισμός	45
Η κριτική παιδαγωγική	47

O Paulo Freire	48
Η «Τραπεζική» και η «προβληματίζουσα» αντίληψη για την εκπαίδευση	49
Η θεωρία της δραστηριότητας (Activity Theory)	50
Η ανάπτυξη κριτικής σκέψης	51
Η ανάπτυξη κριτικής σκέψης μέσα από τη διαδικασία μάθησης	53
Περιβαλλοντικός εγγραμματισμός	54
Λειτουργικός περιβαλλοντικός εγγραμματισμός	54
Πολιτιστικός περιβαλλοντικός εγγραμματισμός	55
Κριτικός περιβαλλοντικός εγγραμματισμός	56

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σχέση περιβάλλοντος και εκπαίδευσης	57
Το περιεχόμενο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	58
Διδακτικοί στόχοι και αξιολόγηση	58
Η αξιολόγηση	61
Τα βασικά πλαίσια και κείμενα για την περιβαλλοντική εκπαίδευση	62
Χάρτης του Βελιγραδίου (1976)	62
Διακήρυξη της Τυφλίδας (1977)	62
Οι κατευθυντήριες γραμμές για την περιβαλλοντική εκπαίδευση	63
Πρότυπα για την περιβαλλοντική εκπαίδευση	64
1. Πρότυπο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Stapp – Cox, 1974)	64
2. Στόχοι για την ανάπτυξη ενός προγράμματος σπουδών για την Π.Ε. (Hangerford – Peyton – Wilke, 1980)	66
3. Πρότυπο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με ταξινόμια εκπαιδευτικών στόχων (Iozzi, Laveault, Marcinkowski, 1990)	68
4. Πρότυπο βασικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Marcinkowski, 1991)	69
5. Πρότυπο εγγραμματισμού στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (Roth, 1992)	70
6. Πρότυπο της κοινοπραξίας για τη βασική περιβαλλοντική εκπαίδευση (Hangerford, Volk,	

Wilke, Champeau, Marcinkowski, May, Bluhm, McKeown-Ice, 1994)	71
7. Πρότυπο του κέντρου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης του Wisconsin. (1992)	73
8. Πρότυπο για την εκπαίδευση στη βιώσιμη ανάπτυξη (D.C.F.S.D.E. 1993)	74
Περιεχόμενο προγραμμάτων σπουδών για την περιβαλλοντική εκπαίδευση	76
1. Βασική εκμάθηση στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (1990)	76
2. Οδηγός δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης – Σχέδιο προγράμματος σπουδών(1993)	77
3. Βασική εκμάθηση για τη βιοποικιλότητα (WWF, 1999)	77
4. Πρότυπο εθνικής ένωσης καθηγητών για την περιβαλλοντική εκπαίδευση της Αμερικής (Αναθεωρημένη έκδοση) (NAAEE, 2000)	79

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Θετικιστική/τεχνική προσέγγιση	83
Ερμηνευτική / πρακτική προσέγγιση	83
Κριτική προσέγγιση	84
Προοπτικές σύνθεσης	86

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Περιβαλλοντική εκπαίδευση:	
Μια πορεία προς την ενεργό μάθηση	93
Έρευνα δράσης (action research)	95
Μέθοδος διεκπεραίωσης ενός προγράμματος (Project method)	97
Η επίλυση προβλημάτων (Problem Solving)	99
Μελέτη μιας περίπτωσης (Case Study)	100
Υποκριτική ρόλων- δραματοποίηση	100
Συνεταίριστική μάθηση	101
Οι σωκρατικοί διάλογοι	101
Brainstorming	101
Συζήτηση μέσα στην τάξη - Συζήτηση σε ομάδες	102
Προσομοιώσεις σε ηλεκτρονικό υπολογιστή	102
Αποσαφήνιση αξιών (Values clarification)	103

Χαρτογράφηση εννοιών (Concept mapping)	103
Το παιχνίδι	104
Εποικοδομητική προσέγγιση της διδασκαλίας	105

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Κατηγορίες ανάλυσης	109
Αποτελέσματα	112
Συζήτηση	119
Τα νέα βιβλία της Ε' και Στ' Δημοτικού	122

ΜΕΡΟΣ II: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΠΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Γνωριμία με το έδαφος	131
Έδαφος - φυτά - διατροφή	125
Η αποικοδόμηση των υλικών	138
Ανακύκλωση	140
Περίπατος στο δάσος	143
Ένα δέντρο ζητάει αυλή (παραμύθι)	144
Το δέντρο που έδινε (παραμύθι)	145
Ο κύκλος του νερού	146
Η προσαρμογή των ειδών	147
Η τροφική αλυσίδα	148

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΙ «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ»

Γνωριμία των μαθητών με το έδαφος του δάσους	151
Γνωριμία των μαθητών με τα δέντρα του δάσους	156
Πόσο ξύλο παράγει ένα δάσος	162
Το δάσος πεδίο σύγκρουσης συμφερόντων	164
Βιοποικιλότητα ενός υγρότοπου	165
Υγρότοποι και πολιτιστική κληρονομιά	168
Υγρότοποι (Παιχνίδια ρόλων)	171

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ